

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
факультет агротехнологій та екології**

кафедра захист рослин

освітньо – професійна програма Захист і карантин рослин
спеціальність 202 Захист і карантин рослин
галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
освітній ступінь бакалавр

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ЕНТОМОЛОГІЯ**

Розробник:

*Віктор Писаренко – професор
кафедри захист рослин, доктор
сільськогосподарських
наук, професор*

Гарант:

*Ганна Поспєлова – доцент кафедри
захист рослин, кандидат
сільськогосподарських
наук, доцент*

**Полтава
2021 р.**

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Сільськогосподарська ентомологія
Назва структурного підрозділу	Кафедра захист рослин
Контактні дані розробника, який залучений до викладання	Викладач: Віктор Писаренко Контакти: ауд. 79, навчальний корпус №1 E-mail: viktor.pysarenko@pdaa.edu.ua
Сторінка викладача	https://www.pdaa.edu.ua/people/pysarenko-viktor-mykytovych
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	202 Захист і карантин рослин
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Загальна ентомологія, Механізація електрифікація та автоматизація сільськогосподарського виробництва, Мікробіологія

Опис дисципліни

Вивчення дисципліни «Сільськогосподарська ентомологія» дає можливість поглибити та узагальнити знання, навички та вміння студентів із захисту і карантину рослин про морфо-фізіологічні особливості комах, основні їх біологічні риси, класифікації на базі сучасних даних систематики комах і формування професійних умінь щодо захисту сільськогосподарських культур від шкідливих організмів

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування професійних умінь щодо захисту сільськогосподарських культур від шкідливих організмів, впровадження у виробництво інтегрованої системи захисту посівів в умовах конкретного господарства з урахуванням конкретних умов і видового складу шкідливої і корисної ентомофауни.

Основні завдання навчальної дисципліни: отримання знань щодо основних принципів взаємовідношень між популяціями шкідливої ентомофауни агроценозів та навколишнім середовищем; розуміння дії хімічних речовин, фізичних полів та біологічних агентів на життєдіяльність комах-шкідників; навчити визначати шкідливих комах, проводити обстеження агроценозів на предмет їх присутності; знаходити місця концентрації шкідників за окремими ознаками пошкоджених рослин, ознайомити з різними методами і системою заходів захисту сільськогосподарських культур від пошкоджень комахами-шкідниками, або накопиченню корисної фауни з подальшим її використанням.

Загальні:

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові:

ФК 2. Здатність інспектувати об'єкти регулювання з метою забезпечення дотримання ними фітосанітарних заходів у процесі виробництва, зберігання, транспортування, реалізації, експорту, імпорту, транзиту продукції рослинного походження.

ФК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення

Програмні результати навчання

ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття

ПРН 9. Ефективно планувати час для отримання прогнозованих результатів діяльності із захисту і карантину рослин.

ПРН 10. Навчати, контролювати і оцінювати професійні навички працівників, задіяних у виконанні заходів із захисту і карантину рослин.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Характеристика основних груп шкідників сільськогосподарських рослин. Нематоди. Слимаки. Кліщі. Багатоніжки.

Тема 2. Методи захисту рослин від шкідників.

Тема 3. Багатоїдні шкідники основних рядів, їх біологічні особливості і заходи захисту.

Тема 4 Шкідники зернових злакових культур, їх біологічні особливості і заходи захисту.

Тема 5. Шкідники зернобобових культур.

Тема 6. Шкідники технічних культур.

Тема 7. Шкідники овочевих та баштанних культур.

Тема 8. Шкідники плодових культур.

Тема 9. Шкідники ягідних культур та виноградної лози.

Тема 10. Комплекс шкідників зерна та продуктів його переробки.

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 135 год. Кількість кредитів – 4,5.

Вид підсумкового контролю – екзамен.

Структура курсу

Назва тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	лаб	с.р
Тема 1. Характеристика основних груп шкідників сільськогосподарських рослин. Нематоди. Слимаки. Кліщі. Багатоніжки.	12	2	2	8
Тема 2. Методи захисту рослин від шкідників	10	2		8
Тема 3. Багатоїдні шкідники основних рядів, їх біологічні особливості і заходи захисту	17	2	4	11

Тема 4 Шкідники зернових злакових культур їх біологічні особливості і заходи захисту.	17	2	4	11
Тема 5. Шкідники зернобобових культур	12	2	2	8
Тема 6. Шкідники технічних культур.	14	2	4	8
Тема 7. Шкідники овочевих та баштанних культур.	17	2	4	11
Тема 8. Шкідники плодкових культур	12	2	2	8
Тема 9. Шкідники ягідних культур та виноградної лози.	12	2	2	8
Тема 10. Комплекс шкідників зерна та продуктів його переробки.	12	2	2	8
Усього годин	135	20	26	89

Політика оцінювання

Академічна доброчесність. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права: надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дедлайни та перескладання. Лабораторні роботи, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюється на нижчу оцінку. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності з поважних причин та з дозволу деканату.

Система оцінювання

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для	Словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, розповідь, самостійна робота з навчальними посібниками, підручниками Наочні методи: ілюстрування, демонстрування Практичні методи: лабораторна робота; робота з навчально-методичною	-опитування теоретичних питань, -виконання завдань лабораторної роботи; -виконання завдань самостійної роботи

збереження природного різноманіття	літературою, конспектування	
ПРН 9. Ефективно планувати час для отримання прогнозованих результатів діяльності із захисту і карантину рослин.	Методи самостійної роботи вдома проблемно-пошукові Робота під керівництвом викладача: виконання лабораторної роботи Методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу; створення ситуації новизни навчального матеріалу	-опитування теоретичних питань, - виконання завдань лабораторної роботи виконання завдань самостійної роботи
ПРН 10. Навчати, контролювати і оцінювати професійні навички працівників, задіяних у виконанні заходів із захисту і карантину рослин.	Методи лабораторно-практичного контролю Методи усного контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, обговорення теоретичних питань. Бінарні методи: словесно-інформаційний; наочно-ілюстративні Комп'ютерні та мультимедійні методи: використання освітніх мультимедійних презентацій; дистанційне навчання Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment)	опитування теоретичних питань, - виконання завдань лабораторної роботи виконання завдань самостійної роботи

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття	40	40	20
ПРН 9. Ефективно планувати час для отримання прогнозованих результатів діяльності із захисту і карантину рослин.	30	30	20

ПРН 10. Навчати, контролювати і оцінювати професійні навички працівників, задіяних у виконанні заходів із захисту і карантину рослин.	30	30	20
Разом	100	100	60

Система оцінювання навчальних досягнень студентів національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74 – 81	C	
64 -73	D	
60 – 63	E	
35-59	FX	Не зараховано
0 - 34	F	

Література та джерела інформації

Основні

1. Дядечко М.П., Падій М.М., Шелестові В.С., Дегтярьов Б.Г.; [за ред.. М.П. Дядечка] Основи біологічного методу захисту рослин К.: Урожай, 1990. 272 с.
2. Дядечко М.П., Падій М.М., Шелестова В.С Біологічний захист рослин Біла Церква, 2001. 312 с.
3. Вредители сельскохозяйственных культур и лесных насаждений: в 3 т. / под ред. В.П. Васильева. К.: Урожай, 1987 - 1989. 408с.
4. Васильев В.П., Лісовий М.П., Веселовський І.В. та ін.; Довідник по захисту польових культур. К.: Урожай, 1993. 224 с.
5. Павлов И.Ф. Защита полевых культур от вредителей. М.: Россельхозиздат, 1983, 224 с.
6. Павлов И.Ф. Агротехнические методы защиты растений / И.Ф. Павлов. – М.: Россельхозиздат, 1971. 208 с.
7. Писаренко В.М. Захист рослин: фітосанітарний моніторинг, методи захисту рослин, інтегрований захист рослин Полтава, 2007. 256 с.
8. Писаренко В.М. Екологічні основи раціонального природокористування в аграрному виробництві К.: НМК ВО, 1992. 132 с.

Допоміжні

1. Рубан М.Б. Интегрированная защита семенной люцерны в Украине К.: Урожай, 1999. 76 с.
2. Рубан М.Б. Практикум із сільськогосподарської ентомології: навч. пос. К.: Арістей, 2010. 472 с.

3. Рубан М.Б. Сільськогосподарська ентомологія: підруч. К.: Арістей, 2007. 520 с.

4. Рубан М.Б., Гадзало Я.М. Шкідники овочевих і плодово-ягідних культур та заходи захисту від них К.: Урожай, 2004. 204 с.